

такими визнаними центрами міжнародного відпочинку, як Домініканська Республіка, Шрі-Ланка, Туніс і Албанія, яка стрімко набирає бали популярності. Туристична конкурентоспроможність за версією ВЕФ – це не тільки галузеві показники на зразок культурної спадщини або авіа інфраструктури, але й оцінка стану бізнес-середовища, а також рівня безпеки.

Список використаних джерел:

1. Global Destination Cities Index 2019 [Electronic resource]. – Mode of access: <https://newsroom.mastercard.com/wp-content/uploads/2019/09/GDCI-Global-Report-FINAL-1.pdf>

2. Бангкок четвертый год подряд возглавляет рейтинг Mastercard Global Destination Cities [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://newsroom.mastercard.com/ru/press-releases/>

3. В зоні особливого тяжіння. Завдяки чому зростає кількість іноземних туристів в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nv.ua/ukr/biz/markets/inozemniy-turizm-ukrajina-pidnyalasya-v-reytingu-turistichnoji-privablivosti-novini-ukrajini-50047420.html>

Юрченко О. А.,

кандидат економічних наук,

доцент кафедри обліку та оподаткування

Національна академія статистики, обліку та аудиту, м. Київ

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ У СФЕРІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В умовах постійних змін, які мають місце у цивільному, господарському, податковому та митному законодавстві від суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності (далі – ЗЕД) вимагається постійний контроль за правильністю відображення господарських операцій щодо експорту, імпорту, купівлі-продажу іноземної валюти, тощо. Прогалини та протиріччя, які зустрічаються у законодавчих і нормативно-правових документах у сфері ЗЕД створюють несприятливі умови для здійснення підприємствам такої діяльності.

Ухилення суб'єктами господарювання від наявних правил, які прописані нормами чинного законодавства у сфері ЗЕД призводить до сплати значної суми штрафів, збитків, і в подальшому банкрутства. Наявність недоліків та прогалин у нормативно-правовому забезпеченні ЗЕД дозволяє експортерам та імпортерам уникати санкцій при здійсненні порушень у цій сфері.

На сьогоднішній день актуальною залишається проблема притягнення до відповідальності недобросовісних учасників у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Проведений аналіз судових рішень в частині порушень ЗЕД законодавства засвідчив, що більшість суб'єктів ЗЕД випадково попадають у халепу, не володіючи останні новинами в частині регулювання такої

діяльності. Однак серед порушників є і ті, які навмисне не виконують вимоги чинного законодавства з метою ухилення від сплати податків, виведення капіталу за кордон, збагачення своїх статків. Тому дане питання становить значний теоретичний інтерес і практичну цінність.

Відповідальність у сфері ЗЕД установа Кодексом України про адміністративні правопорушення [3] (далі – КУпАП), Кримінальним Кодексом [4] (далі – КК), статтею 33 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [7] (далі – ЗУ «Про ЗЕД») та іншими нормативно-правовими документами.

До суб'єктів ЗЕД та їх посадових осіб можуть застосовуватися такі види відповідальності, зокрема: фінансова, адміністративна та кримінальна.

Фінансова відповідальність полягає у відшкодуванні матеріальних прямих і непрямих збитків, упущеної вигоди, матеріального відшкодування моральної шкоди, майнові санкції.

Суб'єкти ЗЕД несуть фінансову відповідальність у повному обсязі, якщо їх дії призвели втрати вигоди (моральної шкоди) та виникнення збитків. Порядок притягнення до такої відповідальності і звільнення від неї може визначатися зовнішньоекономічним контрактом (далі ЗЕД-контракт), якщо це не суперечить чинному законодавству. У випадку, коли у ЗЕД-контракті нічого не сказано про відповідальність, тоді суб'єкт господарювання притягується до фінансової відповідальності на підставі V-го розділу Господарського Кодексу (далі – ГК). Фінансові санкції до порушників ЗЕД можуть бути встановлено у вигляді пені та штрафних санкцій (табл. 1).

Таблиця 1

Випадки нарахування пені суб'єктами ЗЕД за порушення у сфері зовнішньоекономічної діяльності

Суть правопорушення	Санкції	Правова норма
1	2	3
Порушення строків зарахування виручки на валютні рахунки резидентів за експортні операції більше ніж на 180 календарних днів із дати митного оформлення експортної продукції, а випадку експорту робіт або транспортних послуг – із моменту підписання акта або іншого документа, що підтверджує факт виконання робіт, надання транспортних послуг	Пеня за кожний день прострочення в розмірі 0,3% недотриманої виручки (вартості недопоставленого товару) в інвалюті. При цьому загальний розмір пені не може перевищувати суму недотриманої виручки або вартості недопоставленого товару	Закон України «Про валюту і валютні операції» від 21.06.2018 р.. 2473-VIII
Не вчинення операцій з імпорту товарів протягом 180 календарних днів із моменту проведення авансового платежу або виставлення векселя на користь постачальника імпортованої продукції (робіт, послуг).		

1	2	3
Порушення строків увезення товарів (виконаних робіт, наданих послуг), які імпортуються за бартерними договорами – не більше 180 календарних днів із дати митного оформлення (дата оформлення митної декларації на експорт) товарів, які фактично експортовані за бартерними договорами, а у разі експорту робіт і послуг – з дати підписання іншого документа, що підтверджує факт виконання робіт, надання транспортних послуг	Пеня за кожний день прострочення в розмірі 0,3% недотриманих товарів (робіт, послуг), які імпортуються за бартерними договорами. При цьому загальний розмір пені не може перевищувати розмір заборгованості	Частина 1, стаття 3 Закону України «Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності» від 23.12.1998 № 351-XIV
Ненадання або несвоєчасне надання інформації про здійснення експорту або імпорту робіт чи послуг за бартерними договорами органу Митної служби (для товарів) або органу Державної податкової служби (для робіт або послуг). Така інформація подається не пізніше 5 календарних днів із дня підписання акта або іншого документа	Пеня в розмірі 1% вартості експортованих товарів (робіт, послуг) за кожний день прострочення. Загальний розмір пені не може перевищувати вартість експортованих товарів	Частина 4, стаття 3 Закону України «Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності» від 23.12.1998 № 351-XIV

Джерело: узагальнено автором на основі [5, 6]

Розглянувши випадки нарахування пені за порушення у сфері ЗЕД, доцільно зосередити увагу на штрафних санкціях (рис. 1), які можуть накладатися органами Державної податкової служби (далі – ДПС) та Національним банком України (далі – НБУ).

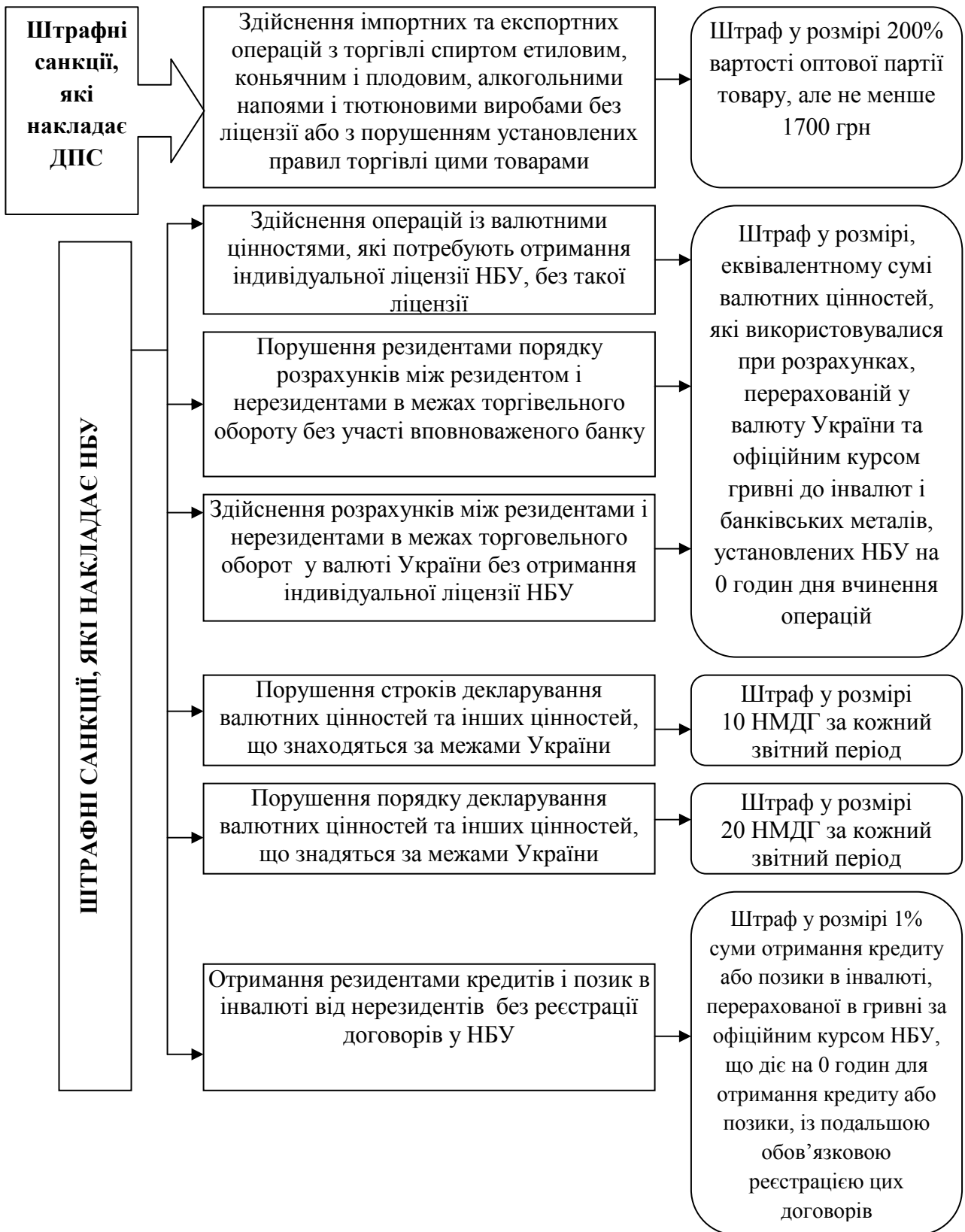
Виходячи із норм Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність», до суб'єктів ЗЕД можуть бути застосовувані спеціальні санкції, які можуть запроваджуватися Міністерством економічного розвитку згідно із заявою: ДПС; контрольно-ревізійних служб; правоохоронних органів; Антимонопольного комітету; НБУ; Національної комісії, яка здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [7].

Слід зауважити, що суб'єкти ЗЕД у процесі своєї діяльності можуть потрапити на спеціальні санкції, які регламентовані Законом України «Про зовнішньоекономічну діяльність». До них належать:

1) штрафи за несвоєчасне виконання або невиконання суб'єктами ЗЕД своїх обов'язків;

2) індивідуальний режим ліцензування в разі порушення суб'єктом ЗЕД законодавства у сфері ЗЕД;

3) позбавлення права займатися усіма видами зовнішньоекономічної діяльності за винятком завершення розрахунків: за ЗЕД-операціями, за якими були перераховані кошти до застосування такої санкції; за продукцію, яка була відправлена за межі України вітчизняним суб'єктом господарювання або відправлена в Україну іноземним підприємством до застосування санкції [7].

Рис. 1 Штрафні санкції порушення у сфері зовнішньоекономічної діяльності

Джерело: узагальнено автором на основі [8, 10]

Окрім фінансової відповідальності за порушення у сфері зовнішньоекономічної діяльності до посадових осіб підприємства передбачені адміністративні санкції (Табл. 2).

Таблиця 2

Адміністративна відповідальність за порушення у сфері ЗЕД

Суть правопорушення	Санкції	
	При вчиненні правопорушення вперше	При повторному порушенні протягом року
1. Порушення в частині проведення розрахунків при вченні операцій купівлі-продажу іноземної валюти	Штраф у розмірі від 3 до 6 НМДГ	Штраф у розмірі від 6 до 15 НМДГ
2. Порушення в частині незаконної купівлі, продажу, обміну та використання валютних цінностей як способу платежу або застави	Штраф у розмірі від 30 до 44 НМДГ з конфіскацією валютних цінностей	
3. Навмисне ухилення службових осіб підприємства або фізичних осіб-підприємців від повернення в Україну в передбачений строк виручки в іноземній валюті від реалізації на експорт товарів (робіт, послуг)	Штраф у розмірі від 600 до 1000 НМДГ	Штраф у розмірі від 1000 до 3000 НМДГ
4. Незаконне відкриття або використання за межами України валютних рахунків	Штраф у розмірі від 500 до 1000 НМДГ	Штраф у розмірі від 1000 до 3000 НМДГ
5. Приховування в обліку валютних або інших доходів	Штраф у розмірі від 8 до 15 НМДГ	Штраф у розмірі від 8 до 15 НМДГ

Джерело: узагальнено автором на основі [3]

Кримінальна відповідальність у сфері ЗЕД передбачена ст. 199 Кримінального Кодексу і може наступати за такі правопорушення:

– виготовлення, зберігання, придбання, перевезення, пересилання, увезення в Україну незаконно виготовлених, отриманих або підроблених марок акцизного податку;

– виготовлення підробленої національної валюти України у вигляді банкнот або металевої монети, іноземної валюти, державних цінних паперів.

Вчинення вище наведених правопорушень карається позбавленням волі на строк від 3 до 7 років. Учинення таких дій повторно у великому розмірі (сума підробки більше 3400 гривень) або за попередньою змовою групою осіб загрожує позбавленням волі на строк від 5 до 10 років із конфіскацією майна. За вчинення такого злочину організованою групою або в особливо великих розмірах передбачена кримінальна відповідальність у вигляді позбавлення волі на строк від 8 до 12 років із конфіскацією майна [4].

Враховуючи вище викладене, можемо зробити висновок, що за порушення законодавства у сфері ЗЕД передбачена фінансова, адміністративна і кримінальна відповідальності. Суб'єкти ЗЕД та їх посадові особи під час здійснення експортно-імпортних операцій мають знати наслідки, які можуть виникати у випадку порушення чинного законодавства у сфері ЗЕД.

Список використаних джерел:

1. Митний кодекс України від 13.03.2013 № 4495-VI [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.05.2005 № 2747-IV [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
4. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2001-05>
5. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018 № 2473-VIII [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19>
6. Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності: Закон України від 23.12.1998 № 351-XIV [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/351-14>
7. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 № 959-XII [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
8. Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів: Закон України від 19.12.1995 № 481/95-ВР [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/481/95-%D0%B2%D1%80>
9. Положення про валютний контроль: Постанова Національного банку України 03.01.2019 № 13 [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013500-19>

Яким'як С.-Д. С.,
студентка,

Інститут міжнародних відносин

Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ

ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ТА ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКО-ІННОВАЦІЙ

Наразі широко обговорюване питання розвитку еко-інновацій як рушійної сили сталого майбутнього сучасних суспільств формується під впливом зростаючої в масштабі низки глобальних, регіональних та локальних екологічних, економічних і соціальних проблем, послідовно висвітлених у